

"הַשְׂרַח הַחֲלָבִי" לְתוֹרָה

תרגום התורה לערבית-יהודית שבפי יהודי ארם-צובא (חלב)

ספר בראשית
פרשת ויחי

המרכז העולמי למורשת יהדות ארם-צובא (חלב)
תל-אביב תשס"ו – 2005

© כל הזכויות שמורות למרכז העולמי למורשת יהדות ארם צובא (חלב) המבקש לצטט מהספר

רשאי לעשות כן, בתנאי שיציין את שם הספר, ואת שם המוסד שהוציאו לאור:

המרכז העולמי למורשת יהדות ארם צובא (חלב)

מצרים לפרעה כי-מכרו
מצרים איש שדהו כי-חזק
עלהם הרעב ותהי הארץ
לפרעה: ואת-העם העביר
אתו לערים מקצה גבול-
מצרים ועד-קצהו: רק ארמת
הכהנים לא קנה כי חק
לכהנים מאת פרעה ואכלו
את-חקם אשר נתן להם פרעה
על-כן לא מכרו את-ארמתם:
ויאמר יוסף אל-העם הן קניתי
אתכם היום ואת-ארמתכם
לפרעה הא-לכם זרע וזרעתם
את-הארמה: והיה בתבואת
ונתתם חמישית לפרעה
וארבע הית יהיה לכם לזרע
השדה ולאכלכם ולאשר
בביתכם ולאכל לטפכם:
ויאמרו החיתנו נמצא-חן
בעיני אדני והיינו עבדים
לפרעה: וישם אתה יוסף לחק
עד-היום הזה על-ארמת
מצרים לפרעה לחמש רק
ארמת הכהנים לבדם לא
היתה לפרעה: וישב ישראל
בארץ מצרים בארץ גשן
ויאחזו בה ויפרו וירבו מאד:
ויחי יעקב בארץ מצרים שבע
עשרה שנה ויהי ימי-יעקב
שני חייו שבע שנים וארבעים

כט ומאת שנה: ויקרבו ימי-
ישראל למות ויקרא לבנו
ליוסף ויאמר לו אם-נא
מצאתי חן בעיניך שים-נא
ידך תחת ירכי ועשית עמדי
חסד ואמת אל-נא תקברני
במצרים: ושכבתי עם-אבתי
ונשאתני ממצרים וקברתני
בקברתם ויאמר אנכי אעשה
כדברך: ויאמר השבעה לי
וישבע לו וישתחו ישראל
על-ראש המטה:
מח" ויהי אחרי הדברים האלה
ויאמר ליוסף הנה אביה חלה
ויקח את-שני בניו עמו את-
ב-מנשה ואת-אפרים: ויגד
ליעקב ויאמר הנה בנה יוסף
בא אליה ויתחזק ישראל וישב
ג על-המטה: ויאמר יעקב אל-
יוסף אל שדי נראה-אלי בלז
י בארץ פנען ויברך אתי: ויאמר
אלי הנני מפרך והרביתך
ונתתיך לקהל עמים ונתתי
את-הארץ הזאת לזרעה
ה אחריה אחזת עולם: ועתה
שני-בניה הנולדים לה בארץ
מצרים עד-באי אליה מצרימה
לי-הם אפרים ומנשה כראובן
וושמעון יהיו-לי: ומולדתך

אשר-הולדת אחריהם לה
יהיו על שם אחיהם יקראו
בנחלתם: ואני בבאי מפדן
מתה עלי רחל בארץ פנען
בדרך בעוד כברת-ארץ לבא
אפרתה ואקברה שם בדרך
אפרת הוא בית לחם: וירא
ישראל את-בני יוסף ויאמר
ט מי-אלה: ויאמר יוסף אל-
אביו בני הם אשר-נתן-לי
אלהים בזה ויאמר קחם-נא
י אלי ואברכם: ועיני ישראל
פברו מזקן לא יוכל לראות
ויגש אתם אליו וישק להם
יא ויחבק להם: ויאמר ישראל
אל-יוסף ראה פניך לא פללתי
והנה הראה אתי אלהים גם
יב את-זרעה: ויוצא יוסף אתם
מעם ברפיו וישתחו לאפיו
יג ארצה: ויקח יוסף את-שניהם
את-אפרים בימינו משמאל
ישראל ואת-מנשה בשמאלו
מימין ישראל ויגש אליו:
יד וישלח ישראל את-ימינו
וישם על-ראש אפרים והוא
הצעיר ואת-שמאלו על-ראש
מנשה שפל את-ידיו כי מנשה
יז הבכור: ויברך את-יוסף ויאמר
האלהים אשר התהלכו אבתי
לפניו אברהם ויצחק האלהים

אפרים: 2. ויגד - וכבר ליעקוב וקאל הוודא בנך יוסף איגא אליך ותקווא ישראל וגלס עלא אלפרשיה: 3. ויאמר - וקאל יעקוב אלא יוסף טאיק אלכאפי אתגלא אללי פי לוז פי ארץ כנען וברך אלי: 4. ויאמר - וקאל אלי הוודאני מינימך ואכתרך ואגעלך לגוק אומם ואגעל אלא אלארץ האדי לנסלך תבעך מילך אלהר: 5. ועתה - והלאן תנין בניך אלמוולודין לך פי ארץ מצר חיתא מגי אליך למצר לי הימה אפרים ומנשה כראובן ושמעון יכונז לי: 6. ומוולדתך - ומוולדתך אלדי תכליף תבעהון לך יכונז עלא איסים אכוותהון יתסמו פי ורתתהון: 7. ואני - ואנא פי מגי מפדן <מתית> עלי רחל פי ארץ כנען פי טריק פי עאד כימיקדר מיל מין אלארץ למגי לאפרת ודפנתהא תם פי טריק אפרת היא בית לחם: 8. וירא - ונצר ישראל אלא בנין יוסף וקאל מנין הדולי: 9. ויאמר - וקאל יוסף אלא אבו בניני הימה אלדי עטא לי אלרב הינא וקאל קדמהון הלאן אללי ואברכהון: 10. ועיני - ועיון ישראל תקלו מן אלכתייאריה לם יגציר לינצור וקדם ליהון אליה וקבל ליהון וענק ליהון: 11. ויאמר - וקאל ישראל יוסף נצור וגהך לם צדקת ליאקשע והוודה ארווה לי אלרב איצא אלא נסלך: 12. ויוצא - וכרג יוסף ליהון מן ענד רכאבו וסגד לווגהו על ארץ: 13. ויקח - ואכד יוסף אלא תנינהון אלא אפרים פי ימינו מן שמאל ישראל ואלא מנשה פי שמאלו מן ימין ישראל וקדם אליה: 14. וישלח - ומד ישראל אלא ימינו וגעל על ראס אפרים והוא אלזגיר ואלא שמאלו עלא ראס מנשה פרז אלא ידיה אין מנשה אלכיביר: 15. ויברך - וברך אלא יוסף וקאל אלרב אלדי תמאצו אבאתי קידמו אברהם ויצחק אלרב מקוויית

אלארץ לפרעון: 21. ואת - ואלא אלקום פוות אלו לל קורא מן טרף תיכים מצר וחיתא טראפון: 22. רק - פקט ארץ ליקסוס לם שתרא אין ריסיס ליקסוס מן ענד פרעון ויאכלו אלא רסמהון אלדי עטא ליהון פרעון עלא דאליך לם באעו אלא אראציהון: 23. ויאמר - וקאל יוסף אלא אלקום הוודא שתארית ליכון אליום ואלא אראציון לפרעון האיי ליכון זרע ותזרעו אלא אלארץ: 24. והיה - ויכון פי טלוע למגלאת ותעטו כימים לפרעון וארבע טוק יכון ליכון לזרע אלחקליה ולאכילכון ולאלי פי ביותכון ולל אכל לטפלכון: 25. ויאמרו - וקאלו עיישתנא נווגד חץ פי חצרית סידי ונסיר עביד לפרעון: 26. וישם - וגעל ליהא יוסף ליל ריסיס חיתא אליום הארא עלא ארץ מצר לפרעון לל כימים פקט ארץ ליקסוס לוודהון לם כאנית לפרעון: 27. וישב - וגלס ישראל פי ארץ מצר פי ארץ גושן וסתמלכו פיהא ונמיו וכתרו גדא: 28. ויחי - ועש יעקוב פי ארץ מצר סבתעשר סניה וכאן איאם יעקוב סנין חייתו מייה וסבעה וארבעין סניה: 29. ויקרבו - וקרבו איאם ישראל לימות ונדא לאבנו ליוסף וקאל לו אנכאן הלאן וגדת חץ פי חצרתך געל הלאן ירך תחת ורכי ותצנע מעי פצל וחק לא הלאן תדפני פי מצר: 30. ושכבתי - ואטגיע מע אבאתי ותחמלני מן מצר ותדפיני פי מדפי[נ]תון וקאל אנא אצנע כי כלמאך: 31. ויאמר - וקאל חליף לי וחלף לו וסגד ישראל עלא ראס אלפרשיה:

מח

1. ויחי - וכאן בעד אלכלם הדולי וקאל ליוסף הוודא אבוך מריץ ואכד אלא תנין בנינו מעו אלא מנשה ואלא

לראות, ומעין זה ב: למנת. ג: חסכת - חשכתי - נרדפים. 14. שכל - פילג, וכן ב: ג: צלאח - חשכיל, כת"א ורש"י: כתרנומו. אחימנין, בהשכל וחכמה השכיל את ידיו. 15. ותחלכו וגר' - וכן ב: אשר התהלכתי לפניו מנעוריי עד היום הזה. מעוריי - מנעוריי, וכן ב.

22. חכמים - וכן ב: כמרים, בעקבות ת"א (כומריא), וכן בפסוק 26, בדומה לנהוג בשרח המערבי, ראה בריאשר 1998, עמ' 28. וראה עתה אבישור 2001, עמ' 73-75. 24. חידת - ב: אלקיסמת - חלקים. ולאכל - ולאוכל. ב: וליתמעמו - ותאכילו.

מח

10. מזקן - ב: מן שיוכייה. ג: שיוכייה - נרדפים. 11. פללתי - האמנתי

הִרְעָה אֹתִי מַעֲוֵדֵי עַד-הַיּוֹם
 טו הַזֶּה: הַמֵּלֶאךָ הִגָּאֵל אֹתִי מִכָּל-
 רָע וַיְבָרֶךְ אֶת-הַנְּעָרִים וַיִּקְרָא
 בָּהֶם שְׁמִי וְשֵׁם אֲבֹתִי אֲבֹרָהִם
 וַיִּצְחַק וַיִּדְגּוּ לִרְבֹּב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ:
 י"ו וַיֵּרָא יוֹסֵף כִּי-יֹשִׁית אֲבִיו יֵד-
 יָמִינוֹ עַל-רֹאשׁ אֶפְרַיִם וַיִּרַע
 בְּעֵינָיו וַיִּתְמַךְ יָד-אֲבִיו לְהַסִּיר
 אֹתָהּ מֵעַל רֹאשׁ-אֶפְרַיִם עַל-
 י"ח רֹאשׁ מְנַשֶּׁה: וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל-
 אֲבִיו לֹא-כֵן אֲבִי כִי-זֶה הַבְּכֹר
 יט שִׁים יְמִינִךָ עַל-רֹאשׁוֹ: וַיִּמָּאן
 אֲבִיו וַיֹּאמֶר יָדַעְתִּי בְנֵי יָדַעְתִּי
 גַם-הוּא יִהְיֶה-לָעַם וְגַם-הוּא
 יִגְדֹל וְאוֹלָם אַחִיו הַקָּטָן יִגְדֹל
 מִמֶּנּוּ וְזָרְעוֹ יִהְיֶה מְלֹא-הַגּוֹיִם:
 כ וַיְבָרֶכֶם בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר
 בָּךְ יְבָרֶךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר יִשְׁמַךְ
 אֱלֹהִים כְּאֶפְרַיִם וְכִמְנַשֶּׁה
 וַיִּשֶׂם אֶת-אֶפְרַיִם לִפְנֵי מְנַשֶּׁה:
 כא וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל-יוֹסֵף
 הִנֵּה אֲנִכִּי מֵת וְהָיָה אֱלֹהִים
 עִמָּכֶם וְהִשִּׁיב אֶתְכֶם אֶל-אֶרֶץ
 כב אֲבֹתֵיכֶם: וְאֲנִי נָתַתִּי לָךְ
 שָׁכֶם אֶחָד עַל-אֲחִיךָ אֲשֶׁר
 לָקַחְתִּי מִיַּד הָאֻמִּי בַחֲרָבִי
 וּבְקִשְׁתִּי:
 כ"ד רַבִּיעִי
 מֵטָא וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֶל-בָּנָיו וַיֹּאמֶר ס
 הָאֲסֹפֹו וַאֲגִידָה לָכֶם אֵת

אֲשֶׁר-יִקְרָא אֶתְכֶם בְּאַחֲרִית
 ב הַיָּמִים: הִקְבְּצוּ וּשְׁמַעוּ בְנֵי
 יַעֲקֹב וּשְׁמַעוּ אֶל-יִשְׂרָאֵל
 ג אֲבִיכֶם: רְאוּבֵן בְּכָרִי אֹתָהּ
 כָּחִי וּרְאשִׁית אוֹנִי יִתֵּר שְׂאֵת
 ד וַיִּתֵּר עֹז: פָּחוּז כַּמִּים אֶל-תּוֹתֵר
 כִּי עָלִית מִשְׁכְּבִי אֲבִיךָ אִז
 חֲלַלְת יִצְעָרִי עָלָה:
 ה שְׁמַעוֹן וְלוֹי אֲחִים כְּלִי חֶמֶס
 ו מִכְרֹתֵיהֶם: בְּסֹדֶם אֶל-תִּבְא
 נַפְשֵׁי בְקַהֲלָם אֶל-תַּחַד כְּבֹדִי
 כִּי בִאֶפֶס הִרְגוּ אִישׁ וּבְרַצְנָם
 ז עָקְרוּ-שׂוֹר: אֲרוֹר אֶפֶס כִּי עֹז
 וְעִבְרָתָם כִּי קִשְׁתָּה אַחֲלָקָם
 בִּיעֲקֹב וְאֶפֶס בִּישְׂרָאֵל:
 ח יְהוּדָה אֹתָהּ יוֹדוּךָ אֲחִיךָ יִרְךָ
 בְּעֶרְףְּ אֲבִיךָ יִשְׁתַּחֲוֶה לָךְ בְּנֵי
 ט אֲבִיךָ: גֹּדֵר אֲרִיָּה יְהוּדָה מִטְרָף
 בְּנֵי עָלִית כְּרָע רִבֵּץ כְּאֲרִיָּה
 י וְכִלְבִּיא מִי יִקְיָמֶנּוּ: לֹא-יִסּוֹר
 שְׁבֹט מִיְּהוּדָה וּמַחֲקֵק מִבֵּין
 רַגְלָיו עַד כִּי-יִבֹּא שׂוֹלָה וְלוֹ
 יא יִקְהַת עַמִּים: אֲסֹרִי לִגְפֹן עֵינֶיהָ
 וְלִשְׂרָקָה בְּנֵי אֲתָנוּ כִּבְסֵי בִּינֹן
 לְבִשׁוֹ וּבְדָם-עֲנָבִים סוֹתָהּ:
 יב חֲכָלִילִי עֵינַיִם מִיֹּן וּלְבָן-שִׁנַּיִם
 מַחֲלָב:

נ

יג זְבוּלָן לַחֹף יָמִים יִשְׁכֵּן וְהוּא
 לַחֹף אֲנִית וַיִּרְכְּתוּ עַל-צִידָן:
 יד יִשְׁשָׁכָר חֲמֹר גֵּרָם רִבֵּץ בֵּין
 טו הַמִּשְׁפָּתִים: וַיֵּרָא מְנַחֵם כִּי
 טו טוֹב וְאֶת-הָאָרֶץ כִּי נַעֲמָה וַיֵּט
 שְׁכֻמוֹ לִסְבֹּל וַיְהִי לְמַס-עֲבֹד:
 טז הֵן יִדִּין עַמּוֹ כְּאַחַד שְׁבֹטֵי
 יז יִשְׂרָאֵל: יְהִי-דָן נַחֲשׁ עָלָי-
 יח דָּרָךְ שְׁפִיפֹן עָלִי-אַרְחַ הַנֶּשֶׁף
 עֲקֵבִי-סוֹס וַיִּפֹּל רִכְבּוֹ אַחֲוֹר:
 יח לִישׁוּעָתָךְ קִוִּיתִי יְהוָה:
 יט גֹּד גְּדוֹד יִגְדֹּדֵנִי וְהוּא
 יגֹד עֲקֵבִי:
 כ מֵאֲשֶׁר שְׁמָנָה לַחֲמוֹ
 וְהוּא יִתֵּן מַעֲדָנִי-מִלֶּךְ:
 כא נִפְתָּלִי אֵילָה שְׁלַחָה
 הִנָּתַן אֲמִרֵי-שֹׁפָר:
 כב בֶּן פֶּרֶת יוֹסֵף בֶּן פֶּרֶת
 עָלִי-עֵין בְּנוֹת צַעֲדָה עָלָי-
 כג שׂוֹר: וַיִּמְרָהוּ וּרְבּוֹ וַיִּשְׁטַמְהוּ
 כד בְּעָלֵי חֲצִים: וַתִּשָּׁב בְּאִיתָן
 קִשְׁתּוֹ וַיִּפֹּז זִרְעֵי יָדָיו מִיָּדִי
 אֲבִיר יַעֲקֹב מִשֶּׁם רָעָה אֲבִן
 כה יִשְׂרָאֵל: מֵאֵל אֲבִיךָ וַיַּעֲזֹרְךָ
 וְאֵת שְׂדֵי וַיְבָרֶכְךָ בְּרֹכַת שָׁמַיִם
 מֵעַל בְּרֹכַת תְּהוֹם רִבְעַת תַּחַת
 ט בְּרֹכַת שָׁדִים וְרַחֵם: בְּרֹכַת
 אֲבִיךָ גְּבֹרֵי עַל-בְּרֹכַת הוֹרֵי
 עַד-תֵּאוֹת גְּבַעַת עוֹלָם תִּהְיֶינָּה

7. ארור - מלעון גצבהון אין קווי וכלקהון אין צעב אקסמהון פי יעקוב ואברהון פי ישראיל:
8. יהודה אתה <!> ישכרוך אכוותך ידך פי רקבית עדווינך יסגרו לך בנין אבוך: 9. גור - גרו אלסבע יהודה מן אלכטף יא בני טליעית רכע ברץ <!> כיל סבע וכלבווייה מינו יקימו: 10. לא - לס יזול קציב אלחכים מן יהודה וראסים מן בין אקדמו חיתא אין יגי אלמשיח ולו יתגווקו אלואומם: 11. אסרי - ראביט לל דלייה שחשו ולל דארוך בנין אתנתו כאסיל פיל כמר לבסו ופי מאיית אלעיניב תובו: 12. חכלילי - אחמר לעיון מן אלכמר ואבייץ סנין מן אלחליב: 13. זבולון לחפית אלבחר יסכון והוא לחפית אלמרכיב ותכמו ואציל חיתא צידא: 14. יששכר חמאר מעאצים באריך בין אלסאפין: 15. וירא - ונצר ריאהה אין חסין ואלא אלארץ אין לדידיה ומד כיתפו ליחמיל וצאר לבאג כדאמיה: 16. דן ישאריע קומו כי ואחיד אסבט ישראיל: 17. יהי - יכון דן חנש עלא אלטריק תעבאן עלא סיכיה לאסיע כעיב אלכליל וראמי ראכבו לוורא: 18. לישועתך - לפרגך סתרגית יא אללה: 19. גד עסכר יעסכרו מינו והוא יתעסכר פיל אווכיר: 20. מאשר סמינו טועמו והוא יעטי לדאיית אלמאלך: 21. נפתלי גוליה מבעותיה גאעיל אקוואל אלחסנין: 22. בן - גיצין מתמין יוסף גיצין מתמין עלא אלעין בנאת פשכאת עלא צור: 23. וימררו - ומרמרו ונשאבו ועדו צחבין נשטיב: 24. ותשב - וגלסית פיל קווייה קוסו ואדהבו זנוד אידיה מן קדאם גליל יעקוב מן תם מקוויית נסל ישראיל: 25. מאל - מן טאייק אבוך ויעינך ואלא אלכאפי ויברכך ברכת אלסמא מן פוק ברכאת אלגימיר ברכת תחת ברכאת אללאב ואלאים: 26. ברכת - ברכאת אבוך קוויי על ברכאת אגדארי חיתא שהוויית יפאעי דהר

נסלו - מורעו: ג. שילה - אל משיח אלדי אלמולך אילו - המשיח אשר השלטון לו. 11. עירה - שחשו = ב: גחשו - הצורה הנכונה. וברם ענבים - מי ענבים, וכן ב. 12. חכלילי - אדום. ב: מחמיר - מאדים, כת"א. 13. וירכתו - וגבולו מניע לצידון, וכן בג. 14. המשפטים - בין השורות, בין התחומים, כת"א. כרש"י וברס"ג (בין אלצפין). 15. ויט שכמו לסבל - ב: ומיאל כתפו לייחמיל ניר אלשריעא - ויט כתפו לשאת את עול התורה, וראה רש"י: לסבול עול תורה. עבד - עבודה. ב: פאליה. ג: ומייל כתפו לל נקל וצאר לל כרג כאדים - והיטה כתפו להובלה והיה לקם עובד. 20. מאשר - בג: מין סיבט אשר - משכט אשר. מעדני - לדאיית = ב: לדאייד. ג: סלד. 21. שלחה - ג: מטלוקה - משולחת, משוחררת. והשווה רש"י: אילה משולחת לרוין. 22. בן פרת - ענף יקר ערך, ונראה שצריך לגרום כמו ב: גיצין אלמיתמיר, וכמו ג: נוצון מיתמיר - ענף פורה. וראה ראב"ע. וראה רמב"ן: נטע שבו פארות רבות. 24. ותשב - וישבה, וכן ב. אך ג: ושבה. ויפזו - והוזהבו, גור את המילה מן "פז", וכן בג. רעה אבן ישראל - מפרנס את זרע ישראל, וכן בג: מיקויות אבאת ובנין ישראל -

אלי מן זגרי חיתא אליום האדא: 16. המלאך - אלמלאך אלפאכין אלי מן גמיע ראדי יבאריך אלא אלגולמאן ויתסמא פיהון סמי ואיסים אבאתי אברהים ויצחק ויכתרו מיתיל סמך אלבחר לל כותרא פי מאבין אלארץ: 17. וירא - ונצר יוסף אין געל אבו יד ימינו עלא ראס אפרים וציעיב פי חצרתו וסנד יד אבו ליזוויל ליהא מן עלא ראס אפרים ליחטהא עלא ראס מנשה: 18. ויאמר - וקאל יוסף אלא אבו לס כידא אבי אין האדא אלכבייר געל ימינך עלא ראסו: 19. וימאן - ומרד אבו וקאל עריפית בני עריפית איצא הוא יכון לל קום ואיצא הוא יעצם ופלאכין אבו זגיר יעצם אכתר מינו ונסלו יכון מלו אלטיעוב: 20. ויברכם - וברכהום פי דאליך אליום קאיילא פין יברך ישראיל קאיילא יגעלך אלרב מיתיל אפרים ומיתיל מנשה וגעל אלא אפרים קדם מנשה: 21. ויאמר - וקאל ישראיל אלא יוסף הוודא אנא ראייה במות ויכון אלרב מעכון וירגיע ליכון אלא ארץ אבתכון: 22. ואני - ואנא עטית לך קיסים זוד עאן אכוותך אלדי אכרת מיד אלאמורי פי צלאתי ופי תכדעי:

מט

1. ויקרא - ונדא יעקוב אלא בנינו וקאל אנגמעו ואכביר ליכון אלא אלדי יתצדף ליכון פי אכרית אלאיאם: 2. הקבצו - אנגמעו וסמעו בנין י[ע]קוב וסמעו מן ישראיל אבוכון: 3. ראובן ביכרי אינתא קוותי ואוולת חילי אזווד פיל איומיה ואזווד פיל צלטאניה: 4. פחו - אסתעגלת כיל מא לס תפצלת אין טליעית מטגיע אבוך חין בדלת אלדי עלא פרטי טיליע: 5. שמעון ולוי אכווייה עדית צילים עדתהון: 6. בסדם - פיסרהון לא תדכול נפסי פי גוקהון לא ינגימיע כראמי אין פי גצבהון קתלו רגול ופירצהון קלעו צור אלעאדו:

16. וידעו לרב - וירבו כמו דני הים לרוב, כת"א. ב: ויינמו ליל כותרא - ויפרו לרוב. 19. מלא הגוים - ב: חאכים פיל שעוב - שולט בעמים. 22. בחרבי ובקשתי - בתפילתי ובבקשתי, וכן ב: פי צלאתי ופי טולביתי.

מט

1. הימים - ב: אלומאן - הזמן. 3. יתר שאת ויתר עז - יותר בכחונה ויותר במלכות, וכן בג: מיפצל פיל איומיה ומיפצל פיל צלטניה, בעקבות ת"א ופירוש רש"י. 4. פחו וגר - נחפות כמים, לא תיוותר, כי עלית משכבי אביך כאשר חיללת אשר על יצועי עלה, וכן ב. 6. עקרו שור - עקרו חומת האויב, וכן בג, בעקבות ת"א. 8. ידך בערף איביך - ב: ידך תיקווא עלא עדווינך - ידך יגברו על אויביך, כת"א. 9. מטרה - בג: מין אלפיטיסה - מן המרפה - נרדפים. רבין - ברין - שיכול אותיות מן רב"ן. בג: בוך - ישב על ברכיו. 10. לא יסור וגר - לא יסור שבט השלטון מיהודה ומחוקק מבין רגליו עד אשר יבוא המושיע, ולו יתאספו העמים, ומעין זה ב פרט לצירוף "מבין רגליו" מין בני בינינו - מבני בניו. ג: מין

לראש יוסף ויוסף ולקדקד נזיר
אחיו:

כז בנימין זאב יטוף בבקר ואכל
כח עד ולערב יחלק שלל: כל-
אלה שבטי ישראל שנים עשר
וזאת אשר דבר להם אביהם
ויברך אותם איש אשר
כט כברכתו ברוך אתם: ויצו אותם
ויאמר אלהם אני נאסף אל-
עמי קברו אתי אל-אבתי אל-
המערה אשר בשדה עפרון
ל החתי: במערה אשר בשדה
המכפלה אשר על-פני-ממרא
בארץ כנען אשר קנה אברהם
את-השדה מאת עפרון החתי
לא לאחות-קבר: שמה קברו את-
אברהם ואת שרה אשתו שמה
קברו את-יצחק ואת רבקה
אשתו ושמה קברתי את-
לב לאה: מקנה השדה והמערה
לב אשר-בו מאת בני-חתי: ויכל
יעקב לצות את-בניו ויאסף
רגליו אל-המטה ויגוע ויאסף
גא אל-עמיו: ויפל יוסף על-פני
ג אביו ויבך עליו וישק-לו: ויצו
יוסף את-עבדיו את-הרפאים
לחנט את-אביו ויחנטו
הרפאים את-ישראל:
ג וימלאו-לו ארבעים יום כי כן

וימלאו ימי החנטים ויבכו אותו
ד מצרים שבעים יום: ויעברו
ימי בכיתו וידבר יוסף אל-בית
פרעה לאמר אם-נא מצאתי
חן בעיניכם דברו-נא באזני
ה פרעה לאמר: אבי השביעני
לאמר הנה אנכי מת בקברי
אשר פריתי לו בארץ כנען
שמה תקברני ועתה אעלה-נא
ואקברה את-אבי ואשובה:
ו ויאמר פרעה עלה וקבר את-
ז אביה כאשר השביעה: ויעל
יוסף לקבר את-אביו ויעלו
אתו כל-עבדי פרעה וקני ביתו
ח וכל זקני ארץ-מצרים: וכל
בית יוסף ואחיו ובית אביו
רק טפס וצאנם ובקדם עזבו
ט בארץ גשן: ויעל עמו גם-רכב
גם-פרשים ויהי המחנה כבר
י מאד: ויבאו עד-גרון האטד
אשר בעבר הירדן ויספרו-שם
מספר גדול וכבד מאד ויעש
יא לאביו אבל שבעת ימים: וירא
וישב הארץ הכנעני את-
האבל בגרון האטד ויאמרו
אבל-כבוד זה למצרים על-כן
קרא שמה אבל מצרים אשר
יב בעבר הירדן: ויעשו בניו לו כן
יג כאשר צום: וישאו אותו בניו
ארצה כנען ויקברו אותו

במערת שדה המכפלה אשר
קנה אברהם את-השדה
לאחות-קבר מאת עפרון החתי
יד על-פני ממרא: וישב יוסף
מצרימה הוא ואחיו וכל-
העלים אתו לקבר את-אביו
טו אחרי קברו את-אביו: ויראו
אחי-יוסף כי-מת אביהם
ויאמרו לו ישטמנו יוסף והשב
וישיב לנו את כל-הרעה אשר
טז גמלנו אתו: ויצו אל-יוסף
לאמר אביה צוה לפני מותו
ז לאמר: כה-תאמרו ליוסף אנא
שא נא פשע אחיה וחטאתם
כי-רעה גמלוה ועתה שא נא
לפשע עבדי אלהי אביה ויבך
יח יוסף בדברים אליו: וילכו גם-
אחיו ויפלו לפניו ויאמרו הננו
יט לך לעבדים: ויאמר אלהם
יוסף אל-תיראו כי התחת
כ אלהים אני: ואתם חשבתם
עלי רעה אלהים חשבה לטבה
למען עשה כיום הזה להחית
עם-דב: ועתה אל-תיראו אנכי
כא אכלכל אתכם ואת-טפכם
וינחם אותם וידבר על-לבם:
כב וישב יוסף במצרים הוא ובית
אביו ויחי יוסף מאה ועשר
כג שנים: וירא יוסף לאפרים
בני שלשים גם בני מכיר בן-

יכונו לראס יוסף ולג'מ'מית מפרוק אכוותו:
 27. בנימין כיל דיב יכטוף פיל ציביח יאכול נהביה ולל
 עיטה יקסים סלב: 28. כל - גמיע הדולי אסבאט ישראל
 תנעשר והאדי אלדי כלם ליהון אבוהון וברך ליהון רגול
 אלדי כיברכתו ברך ליהון: 29. ויצו - ווצא ליהון וקאל
 אליהון אנא מנג'מיע אל לא קומי דפינו אלי אל לא אבאתי
 אל לא לימגרה אלדי פי חקלית עפרון אלחתי: 30. במערה
 - פיל מגרה אלדי פי חקלית אלמטווייה אלדי על לא קדאם
 ממרא פי ארץ כנען אלדי שתרא אברהים אל לא אלחקליה
 מן ענד עפרון אלחתי למילך אלקבר: 31. שמה - תם
 דפנו אל לא אברהים ואל לא שרה זוגתו תם דפנו אל לא יצחק
 ואל לא רבקה זוגתו ותם דפנת אל לא לאה: 32. מקנה -
 משתרא אלחקליה ואלמגרה אלדי פי מן ענד בנין חת:
 33. ויכל - וכמל יעקוב ליווצי אל לא בנינו וגמיע רגליה
 אל לא אלפרטיה ותוופה ונגמיע אל לא קומו:
 2
 1. ויפל - ונטב יוסף על וגה אבו וביכי עליה וקבל לו:
 2. ויצו - ווצא יוסף אל לא עבידו אל לא אלחכמא ליבליסמו
 אל לא אבו ובלסמו אלחכמה אל לא ישראל: 3. וימלאו -
 וכמלו לו ארבעין יום אין כידא יכמלו איאם בלסאמין
 ובכיו עליה מצריין סבעין יום: 4. ויעברו - ופאתו איאם
 בכיו וכלם יוסף אל לא בית פרעון קאיילא אנכאן הלאן
 וגדית חץ פי חצרתכון כלמו הלאן פי חצרת פרעון
 קאיילא: 5. אבי חלפני קאיילא הוודא אנא ראיח באמות
 פי קברי אלדי חפרת לי פי ארץ כנען תם תדפיני והלאן
 אטלע הלאן וארפון אל לא אבי וארגע: 6. ויאמר - וקאל
 פרעון טלע ודפון אל לא אבוך כאלדי חלפך: 7. ויעל -
 וטיליע יוסף לידפון אל לא אבו וטלעו מעו גמיע עביד פרעון
 כתיאר ביתו וגמיע כתיאריית ארץ מצר: 8. וכל - וגמיע

חנטו... פחנטת, והלכו בעקבותיו שני תרגומים לתורה מעיראק ותרגום אחד
 מצפון אפריקה, ראה בפירוט, אבישור 2001, עמ' 70-71. 11. אבל
 מצרים - תרגם את השם ב: אבל מצר. 21. וידבר על לבם - ב: וכלם
 תיסלייאת עלא קלבהון - ודיבר ניהומים על לבם, בעקבות ת"א (ומליל
 תנחומין על לכהון). 23. על ברכי יוסף - וגידל יוסף, וכן ב, אך ג: אתרבו
 עלא רוכאב יוסף - גודלו על ברכי יוסף.

מפרנס אבות ובני ישראל, ושני התרגומים בעקבות ת"א (זן אבהן ובנין
 זרעא דישראל). 27. עד - שלל, כת"א וכרש"י: לשון בזה ושלל, המתורגם
 עדא. וכן ג. אך ב: טאל אלעדיו - הון האויב.

2. לחנט... ויחנטו - לבשם... ויבשמו, וכן בפסוק 3 ובפסוק 26, וכן בג,
 בעקבות רש"י: ענין מרקחת בשמים הוא. רס"ג תרגם במילה וזה לעברית:

מְנַשֶּׁה יִלְדוּ עַל-בְּרִכֵּי יוֹסֵף:
 כ וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל-אֲחָיו אֲנֹכִי
 מֵת וְאֱלֹהִים פֶּקֶד יִפְקֹד אֶתְכֶם
 וְהָעֵלָה אֶתְכֶם מִן-הָאָרֶץ

הַזֹּאת אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע
 לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלִיעֲקֹב:
 כד וַיִּשְׁבַּע יוֹסֵף אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 לֵאמֹר פֶּקֶד יִפְקֹד אֱלֹהִים

אֶתְכֶם וְהָעֵלָתֶם אֶת-עַצְמוֹתַי
 ט מִזֶּה: וַיָּמָת יוֹסֵף בֶּן-מֵאָה
 וְעֶשֶׂר שָׁנִים וַיַּחְנֹטוּ אֹתוֹ
 וַיֵּשֶׁם בָּאָרוֹן בְּמִצְרַיִם:

בראשית ויחי 2

מנשה אנוולדו ורבא יוסף: 24. ויאמר - וקאל יוסף אלא
אכוותו אנא ראיח במות ואלרב דכר ידכור ליכון ויטליע
ליכון מן אלארץ האדי אלא אלארץ אלדי חלף לאברהם
ליצחק וליעקוב: 25. וישבע - וחלף יוסף אלא בנין

ישראל קאיילא דכר ידכור אלרב ליכון וטלעו אלא עצאמי
מן הינא: 26. וימת - ומת יוסף איבין מייה ועשר סנין
ובלסמו אלו ונגעל פיל סנדוק פיי מצר:

המרכז העולמי למורשת יהדות ארם-צובא (חלב)

תל-אביב תשס"ו - 2005